

Vnímání rizik vystavení chemickým látkám a jejich regulace se zaměřením na zdravotní rizika nízké porodní hmotnosti

Výsledky dotazníkového šetření

Iva Zvěřinová, Ph.D., Milan Ščasný, Ph.D.

Konference Životní prostředí – Prostředí pro život, 2. – 3. 11. 2023, NTK Praha

**T
Č**

**A
R**

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR a Ministerstva životního prostředí v rámci **Programu Prostředí pro život**.

www.tacr.cz www.mzp.cz

UNIVERZITA KARLOVA
Centrum pro otázky životního prostředí

Cíle

Zjistit:

- 1) jak lidé se záměrem mít dítě vnímají rizika vystavení chemickým látkám a velmi nízké porodní váhy
- 2) jak se snaží snížit vystavení chemickým látkám
- 3) do jaké míry souhlasí s jejich regulací
- 4) které segmenty na základě postojů a sociodemografických charakteristik respondentů souhlasí s jejich regulací

Vztah mezi vystavením chemickým látkám a nízkou porodní váhou

Prenatální expozice

- jemným částicím 2.5 (Bell et al., 2010; Sun et al., 2016),
- směsi těžkých kovů a organochlorových sloučenin (Hu et al., 2021)
- perfluoralkylovým látkám (PFAS) (de Cock et al., 2016; Lenters et al., 2016; Woods et al., 2017; Wikström et al., 2020)

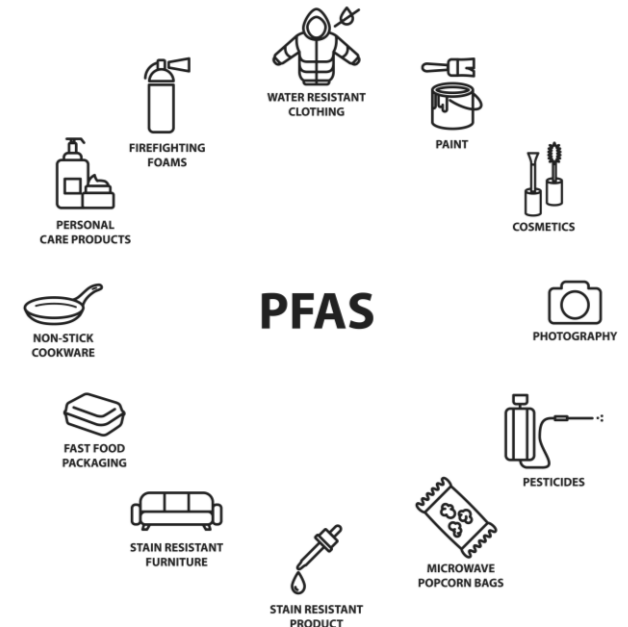
zvýšuje pravděpodobnost, že se dítě narodí s nízkou nebo velmi nízkou porodní hmotností.

PFAS

- nepromokavé oblečení, jednorázové potravinářské obaly, kosmetika, lyžařské vosky
- v životním prostředí odolávají rozkladu
- ECHA posuzuje návrh omezení pokrývající širokou škálu použití PFAS

Ministerstvo zdravotnictví (2023):
látko toxická pro reprodukci

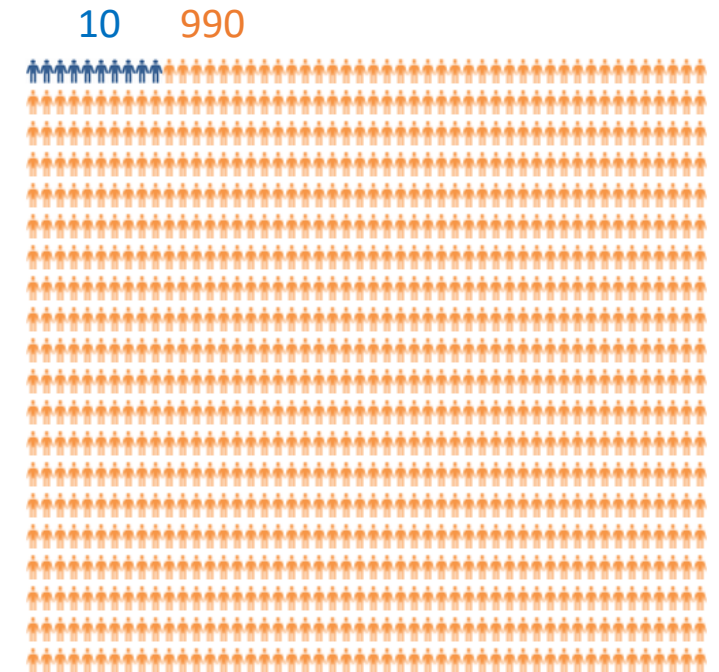

Vztah mezi velmi nízkou porodní váhou a zdravím

Kojenci s velmi nízkou porodní hmotností (< 1500 g) mají více zdravotních a vývojových problémů než kojenci s normální porodní hmotností.

- Neurosenzorické problémy
- Problémy s chováním a sociálními kompetencemi
- Poruchy učení

Pravděpodobnost narození dítěte s velmi nízkou porodní hmotností

Děti s velmi nízkou porodní hmotností

Děti s normální porodní hmotností

Neurosenzorické problémy

- abnormální vývoj mozku, který řídí pohyb, rovnováhu a držení těla
- hromadění tekutiny v mozku, slepota nebo hluchota nebo epilepsie

Léčba

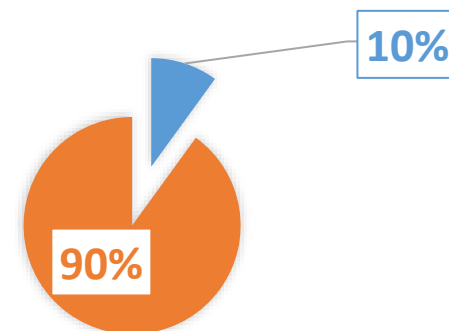
- není vyléčitelná - pouze zlepšení
- léky, ortopedická operace, léčba bolesti, fyzikální terapie

Dopad na kvalitu života

- porucha pohybových a motorických funkcí, respirační problémy, zhoršený funkční stav
- potřeba asistence

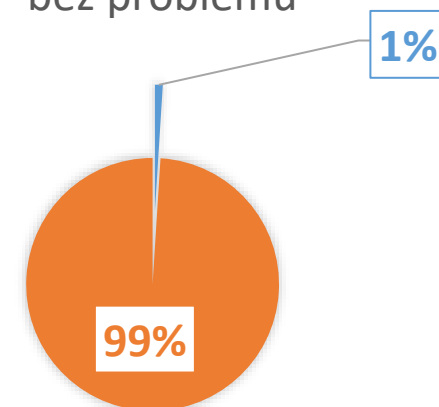
VELMI NÍZKÁ PORODNÍ HMOTNOST

- zdravotní problémy
- bez problémů

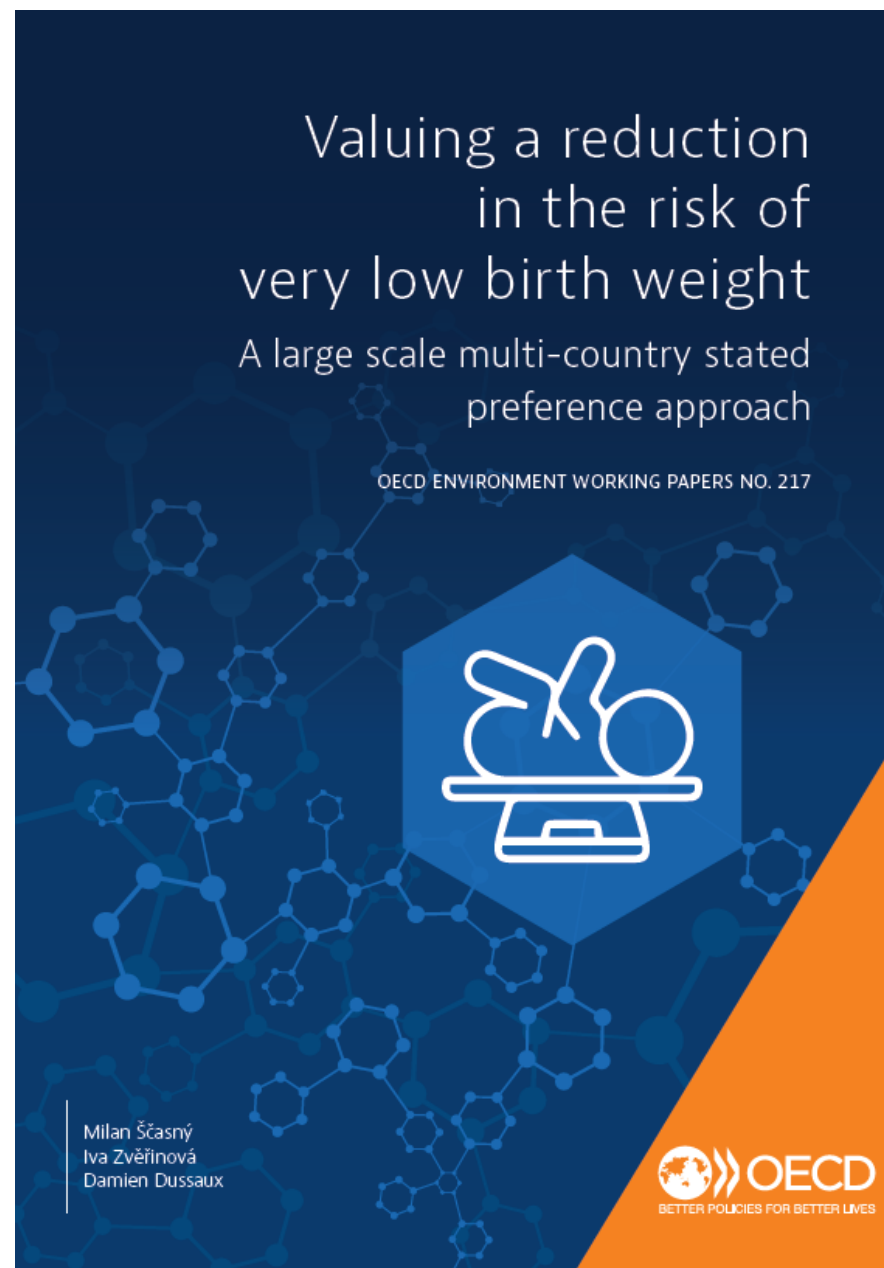
NORMÁLNÍ PORODNÍ HMOTNOST

- zdravotní problémy
- bez problémů

Motivace výzkumu

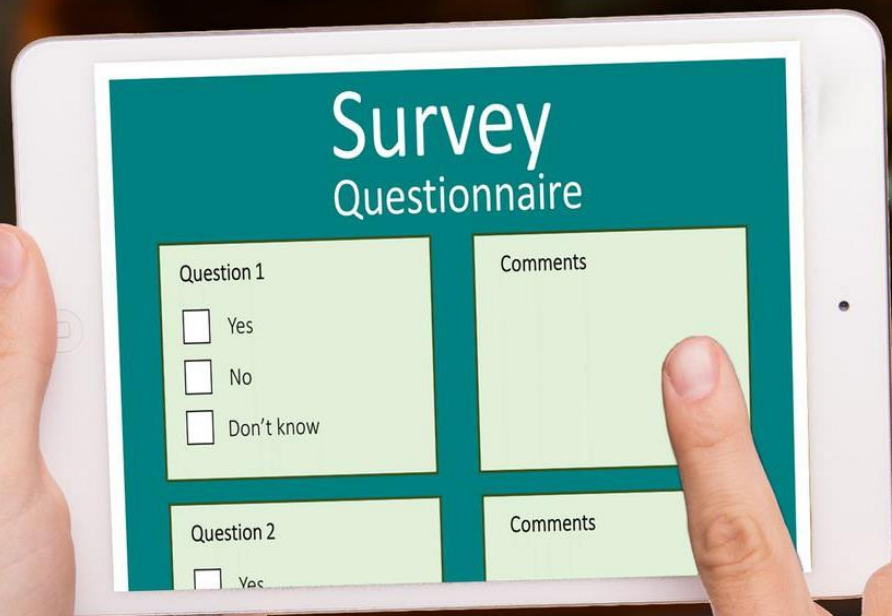
- problémy při regulaci chemických látek, protože je obtížné porovnat ekonomické přínosy a náklady
  - OECD environment working paper
- pochopit, jak občané vnímají rizika vystavení chemickým látkám a jejich regulací, je důležité pro podporu zavádění opatření
  - tato prezentace

Ščasný, M., I. Zvěřinová and D. Dussaux (2023), "Valuing a reduction in the risk of very low birth weight: A large scale multi-country stated preference approach", *OECD Environment Working Papers*, No. 217, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/dfd159a1-en>.

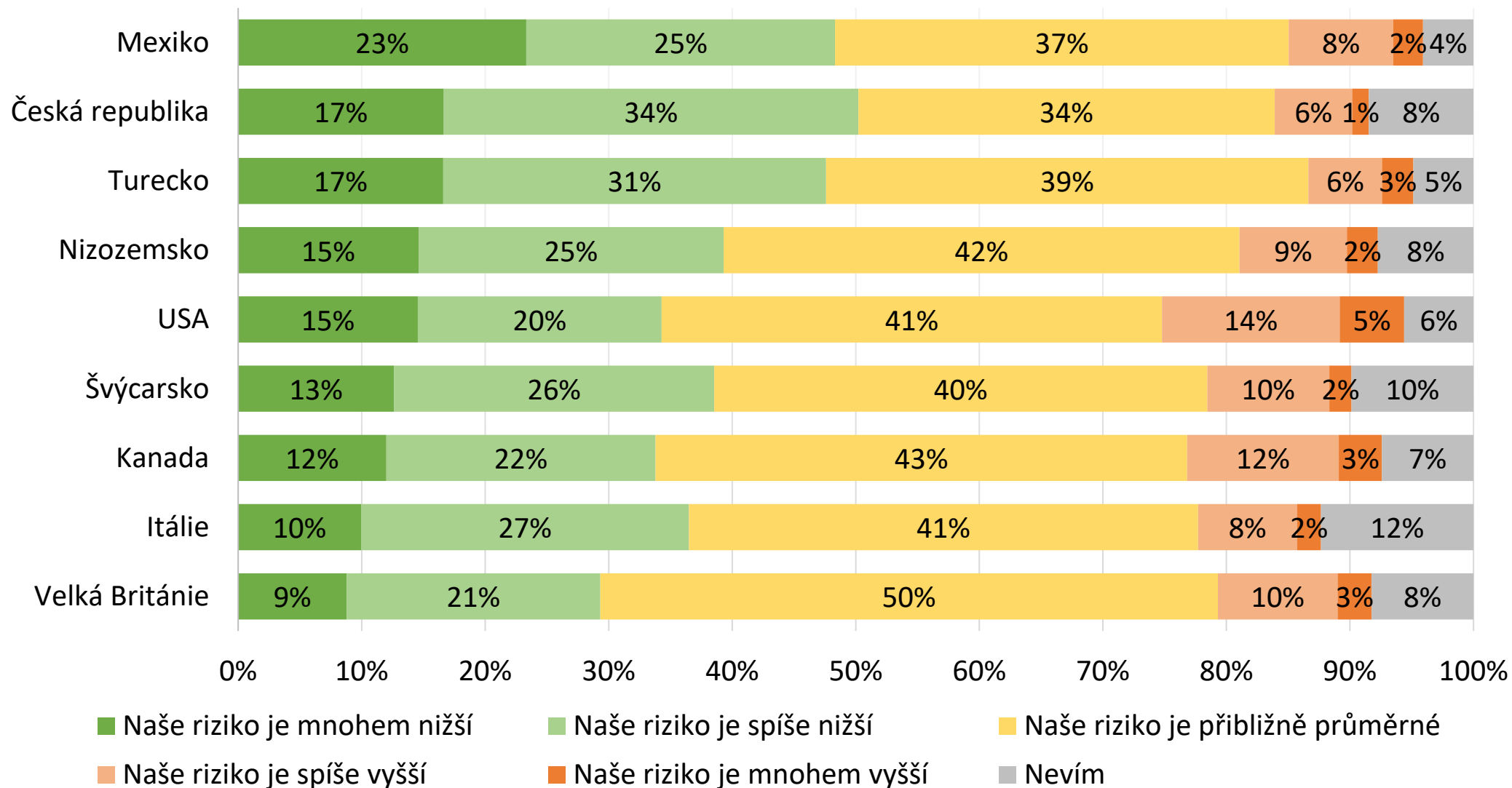
Náš výzkum

(Autor: Tumisu, Pixabay)

- dotazníkové šetření obyvatel devíti zemí (Kanada, Česká republika, Itálie, Mexiko, Nizozemsko, Švýcarsko, Turecko, Spojené království a USA)
- rekrutace respondentů z aktivně spravovaného online panelu
- realizováno v roce 2022 v rámci projektu pro OECD
- vzorky respondentů reprezentativní pro obyvatele daných zemí v plodném věku, kteří jsou ve vztahu a plánují první či další dítě během pěti let
- velikost vzorku v každé zemi:
1200 respondentů
po vyřazení speederů: 1059 Čechů

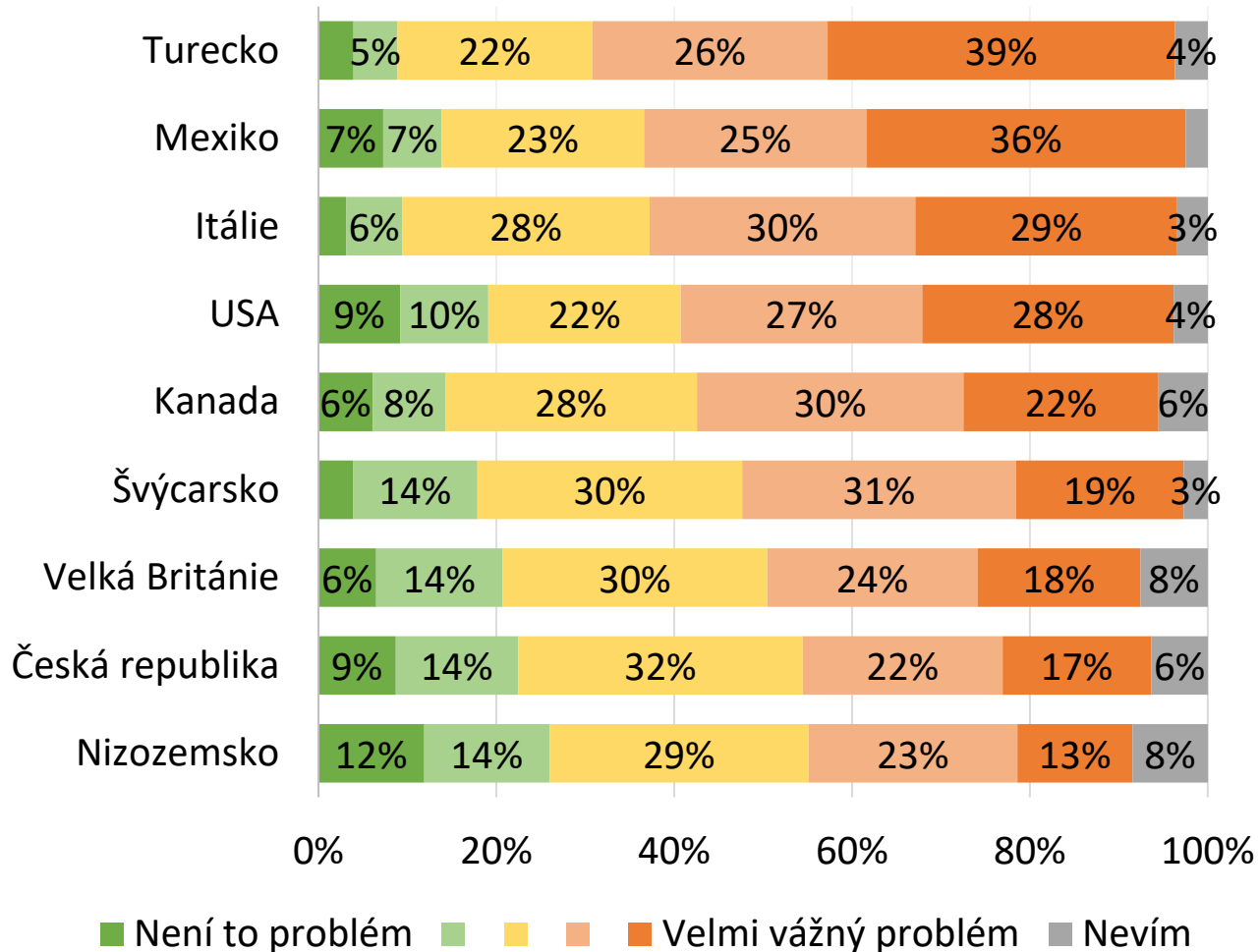
1. Jak vnímáte riziko, že právě Vy budete mít dítě s velmi nízkou porodní hmotností, ve srovnání s průměrným párem?

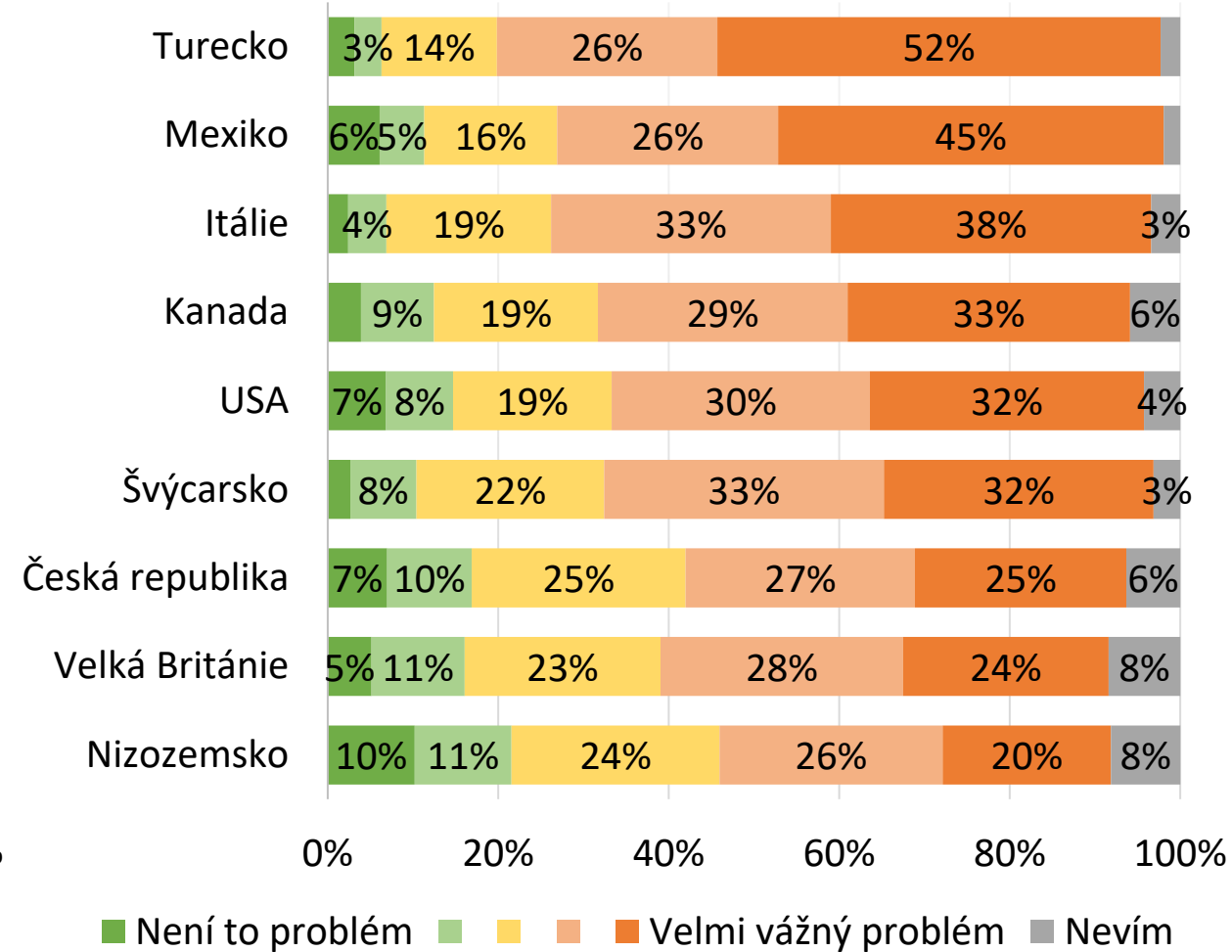

1. Bude podle Vás přítomnost toxických látek ve výrobcích denní potřeby v příštích pěti letech velmi vážným problémem, do jisté míry problémem, nebo problémem nebude...

VAŠE ZDRAVÍ

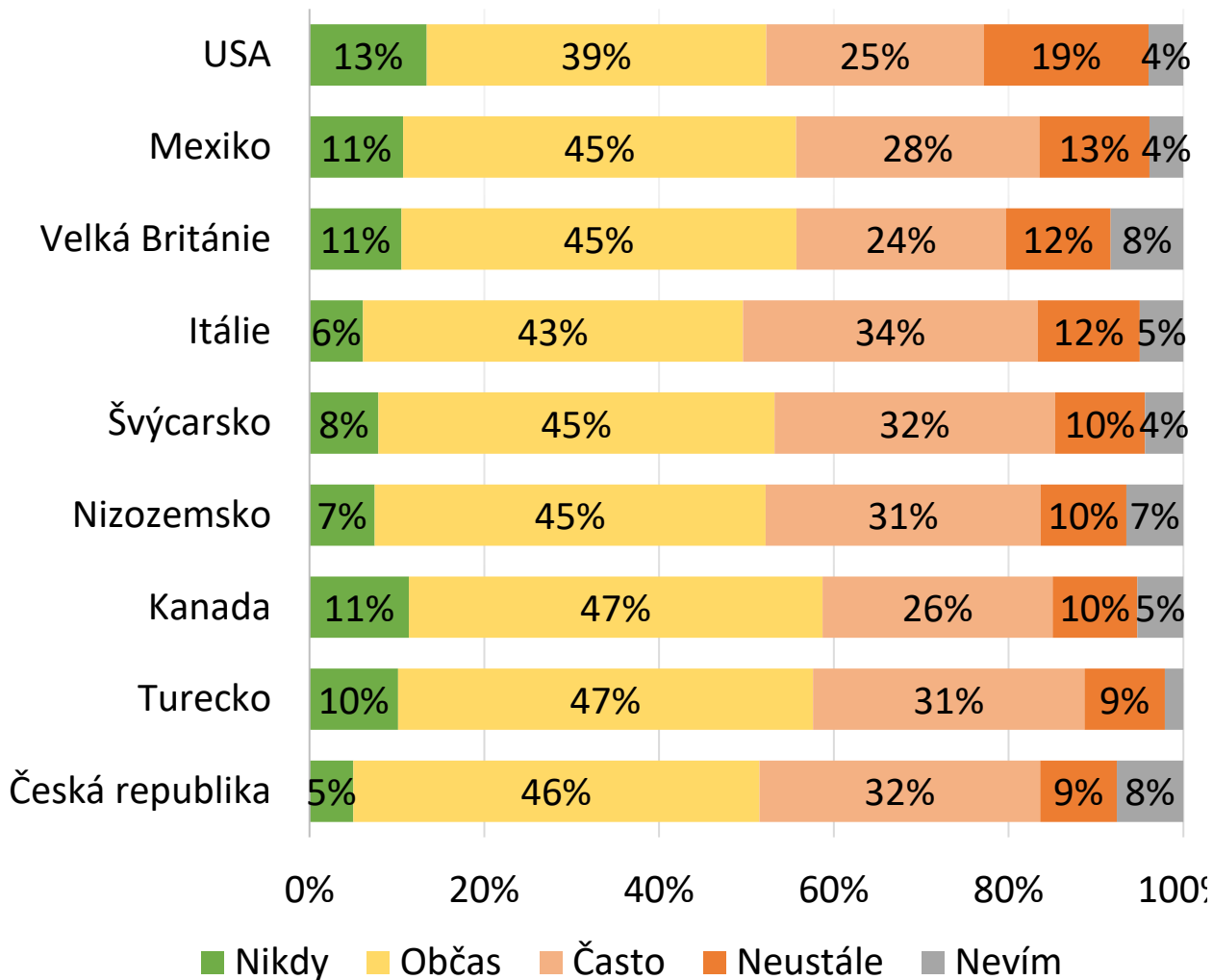

ZDRAVÍ VAŠICH DĚTÍ

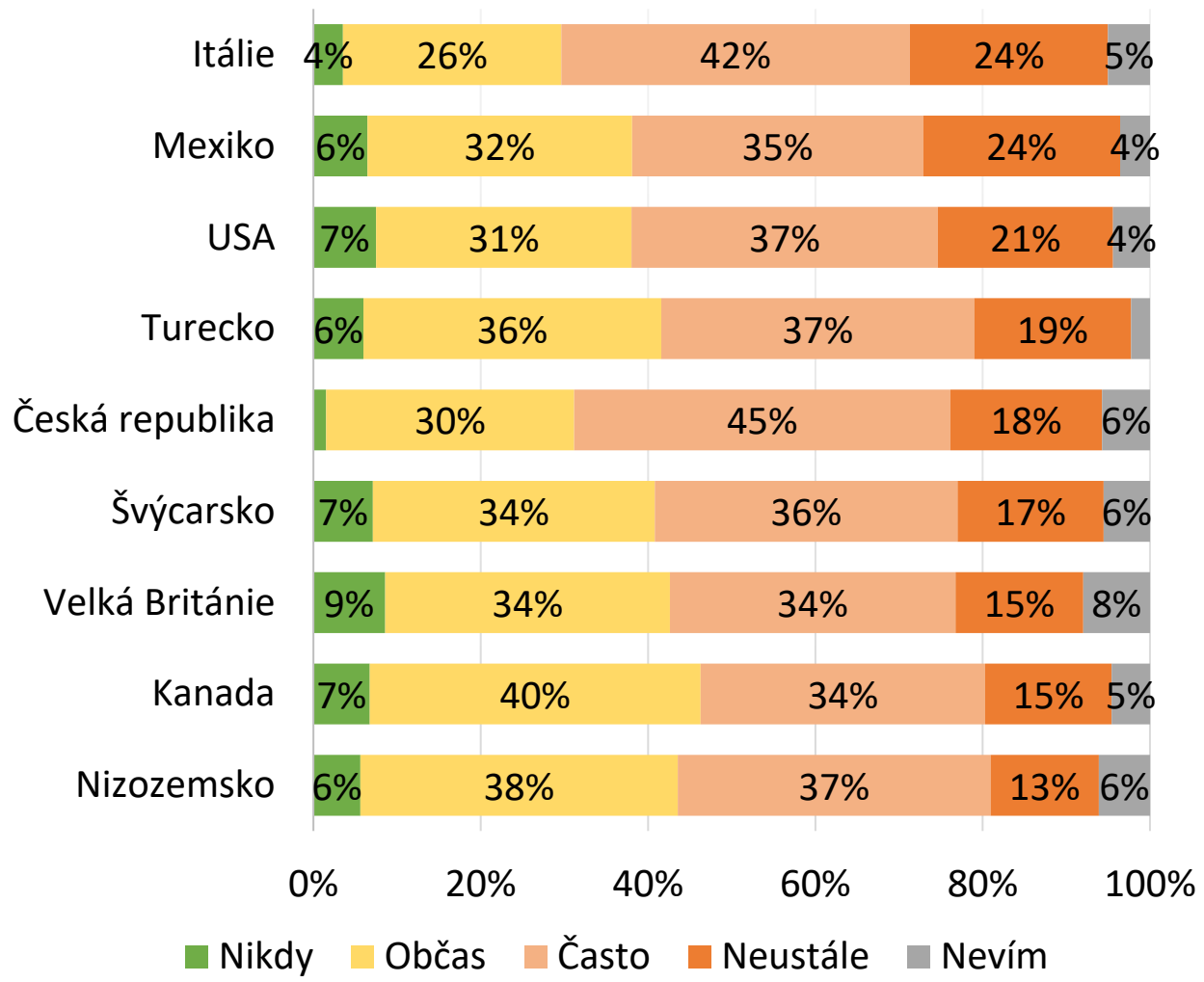

1. Jak často jste podle Vás vystaveni výrobkům a obalům od výrobců, které obsahují škodlivé chemické látky?

DOMA

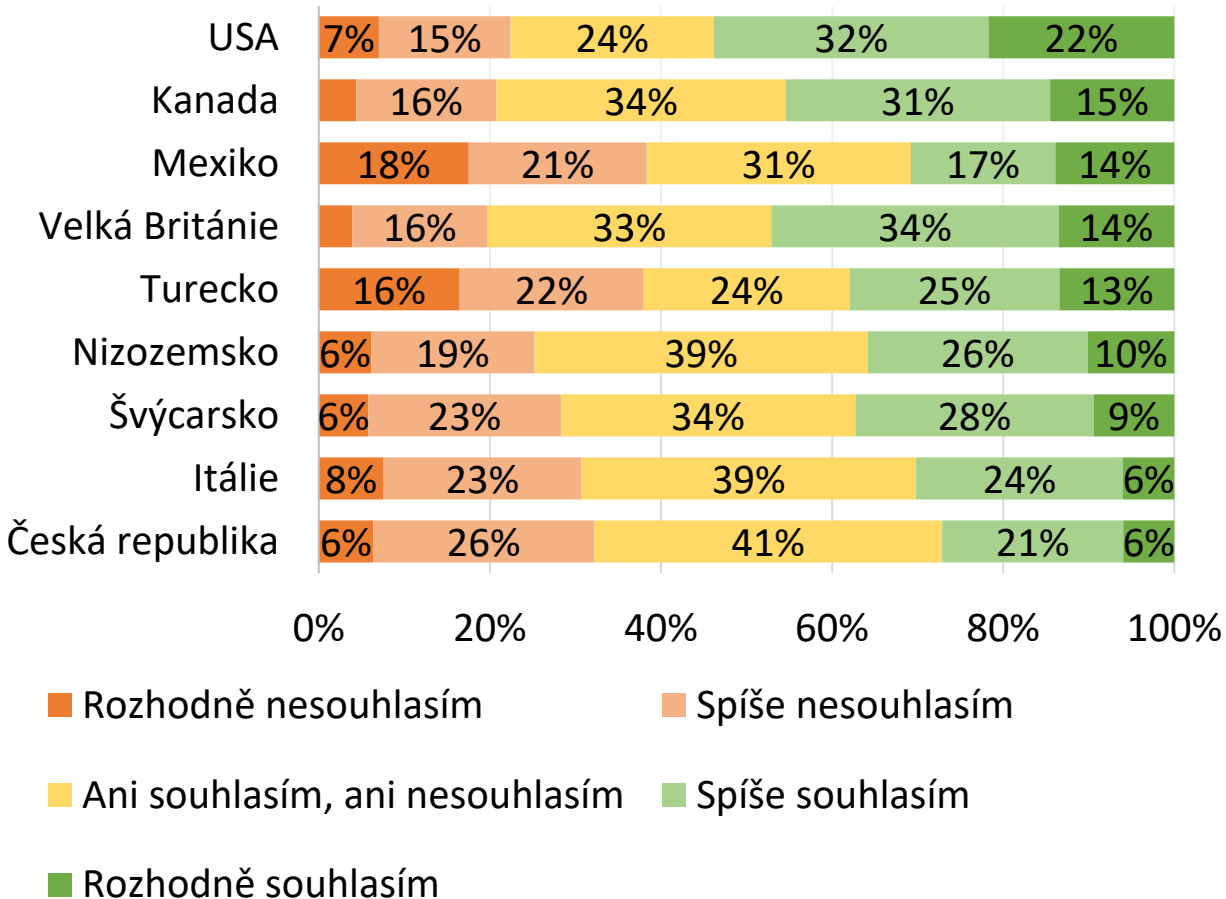

MIMO DOMOV

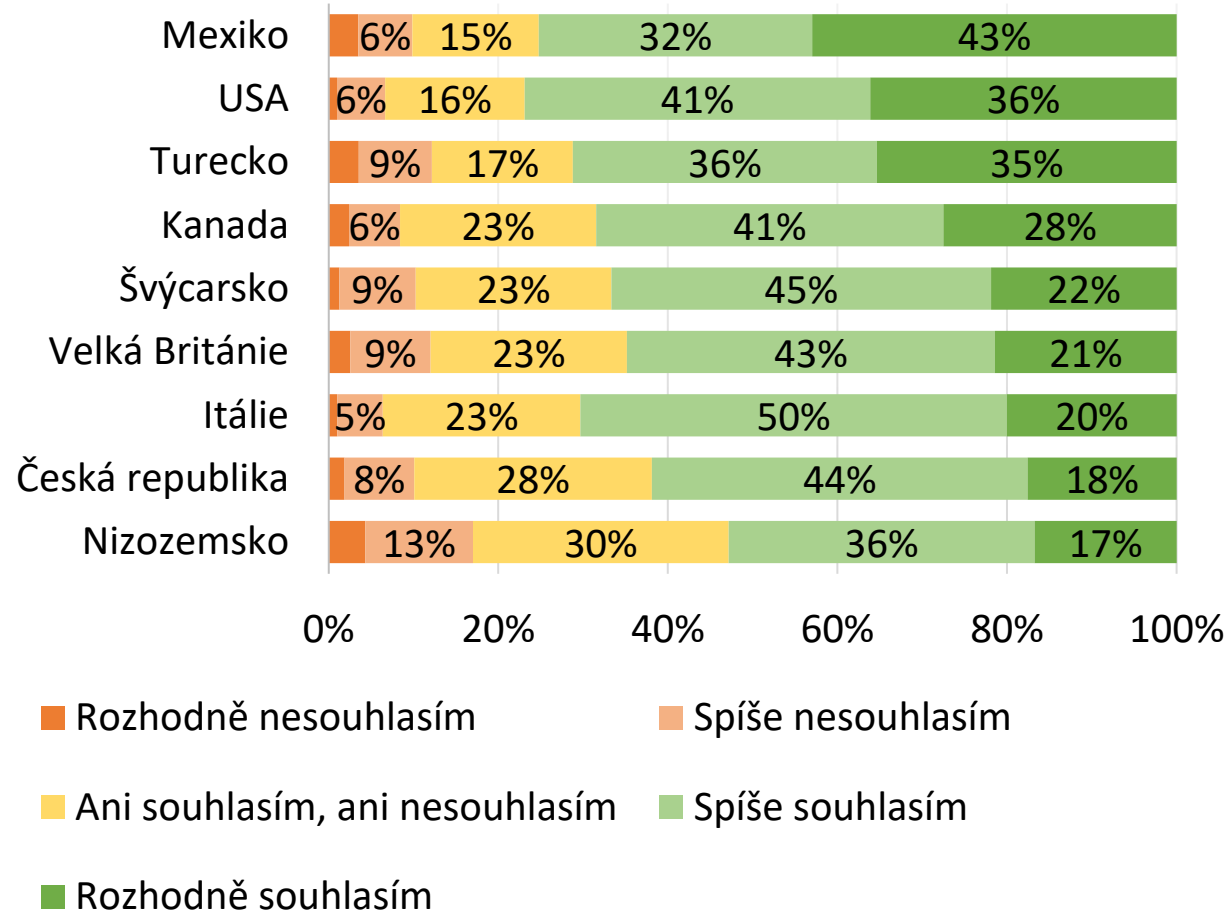

2. Jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími tvrzeními?

Používání škodlivých chemických látek je v mé zemi dostatečně regulováno

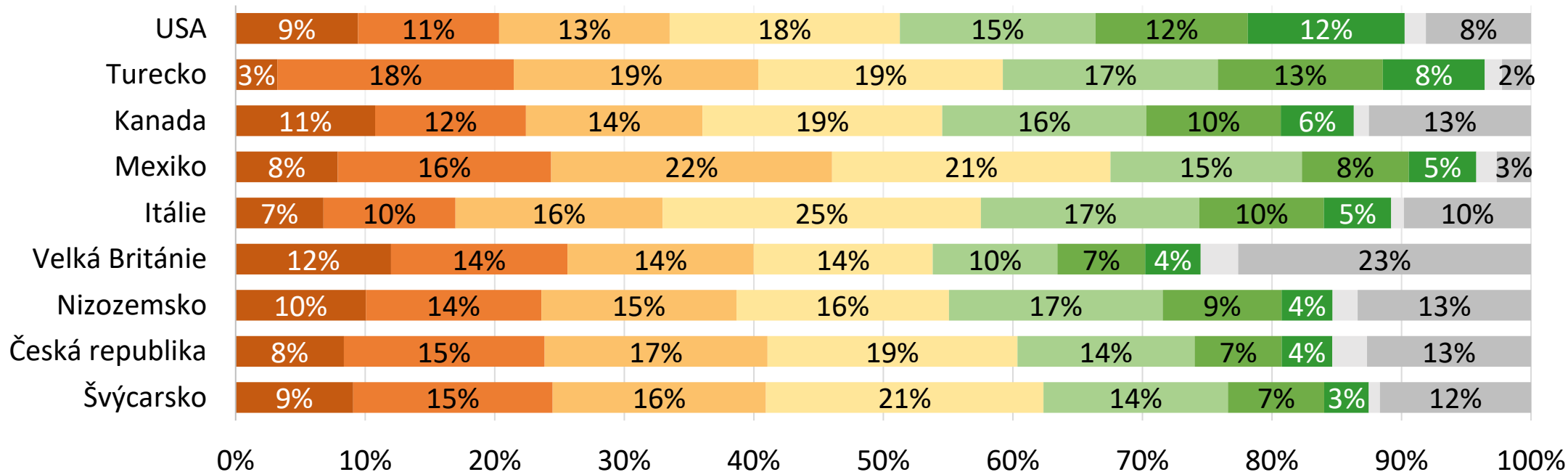

Snažím se omezit vystavení škodlivým chemikáliím a chemickým produktům ve svém každodenním životě

2. Když se zamyslíte nad posledním rokem, jak často vaše domácnost kupovala výrobky, které obsahují méně toxických látek než běžné výrobky?

Oblečení

■ Nikdy (0 % nákupů)

■ Příležitostně (30 % nákupů)

■ Často (70 % nákupů)

■ Pokaždé (100 % nákupů)

■ Nevím

■ Zřídka (10 % nákupů)

■ Občas (50 % nákupů)

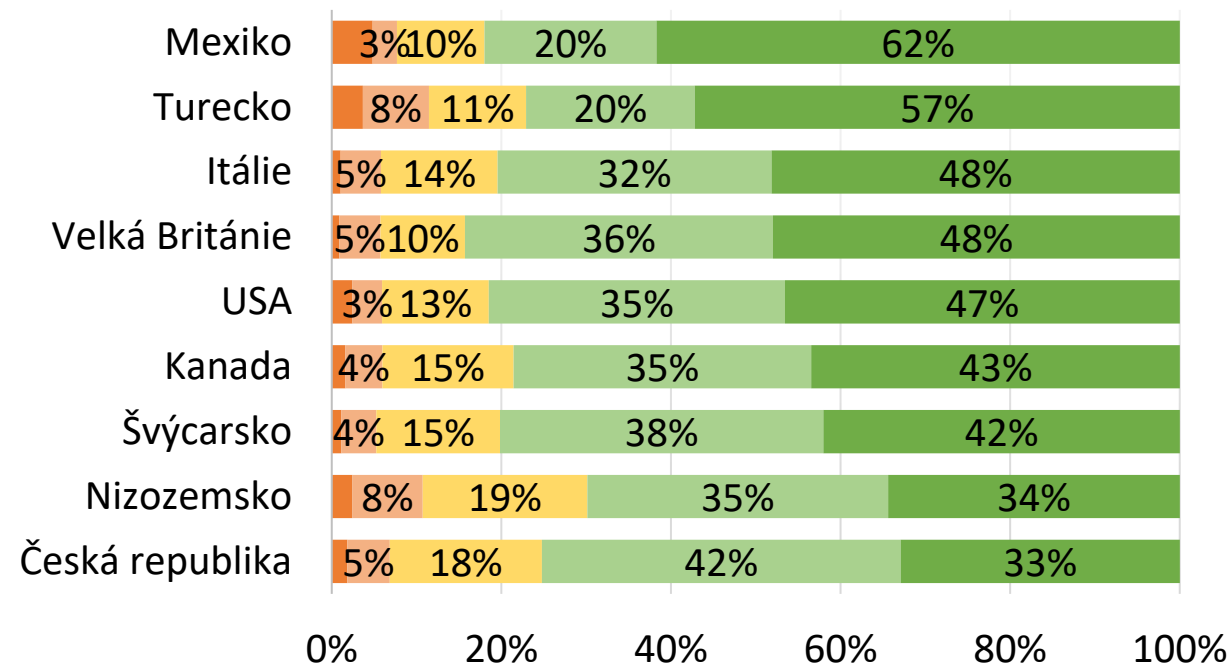
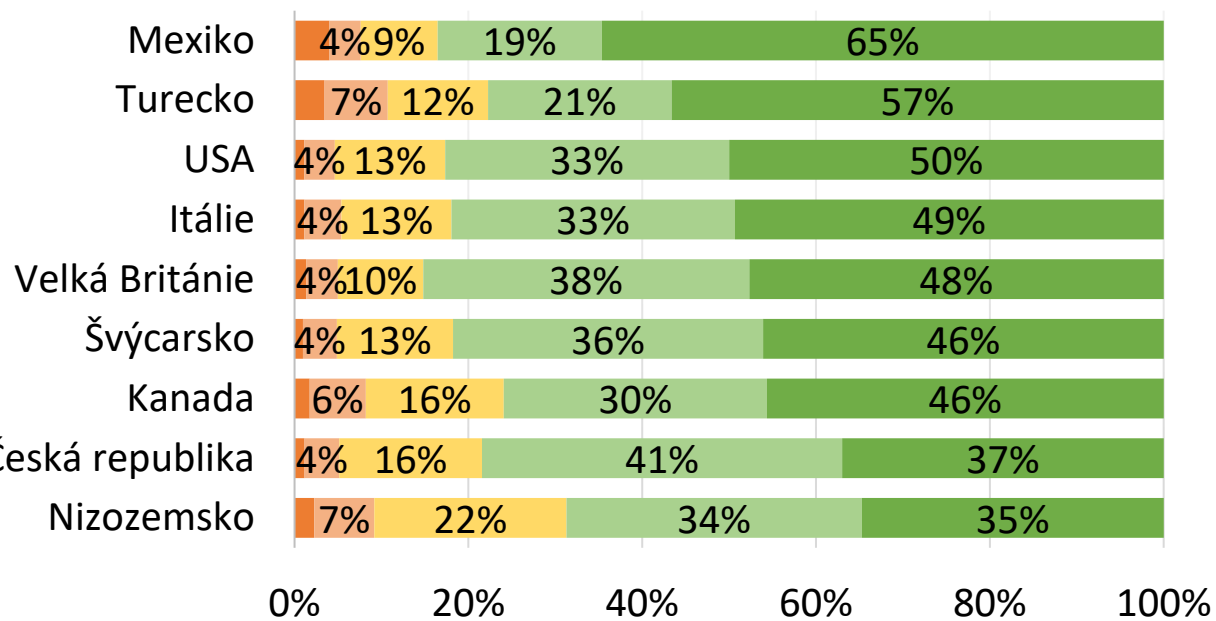
■ Obvykle (90 % nákupů)

■ V posledním roce tento typ výrobků nenakoupil/a

3. Jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími tvrzeními?

Podniky a průmysl by měly přijmout důraznější opatření ke snížení přítomnosti škodlivých látek ve výrobcích denní potřeby

Vlády by měly přijmout důraznější opatření ke snížení přítomnosti škodlivých látek ve výrobcích denní potřeby

- Rozhodně nesouhlasím
- Ani souhlasím, ani nesouhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím

- Rozhodně nesouhlasím
- Ani souhlasím, ani nesouhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím

4. Segmenty Čechů podle souhlasu s tím, že by vláda měla přijmout důraznější opatření ke snížení škodlivých látek ve výrobcích denní potřeby

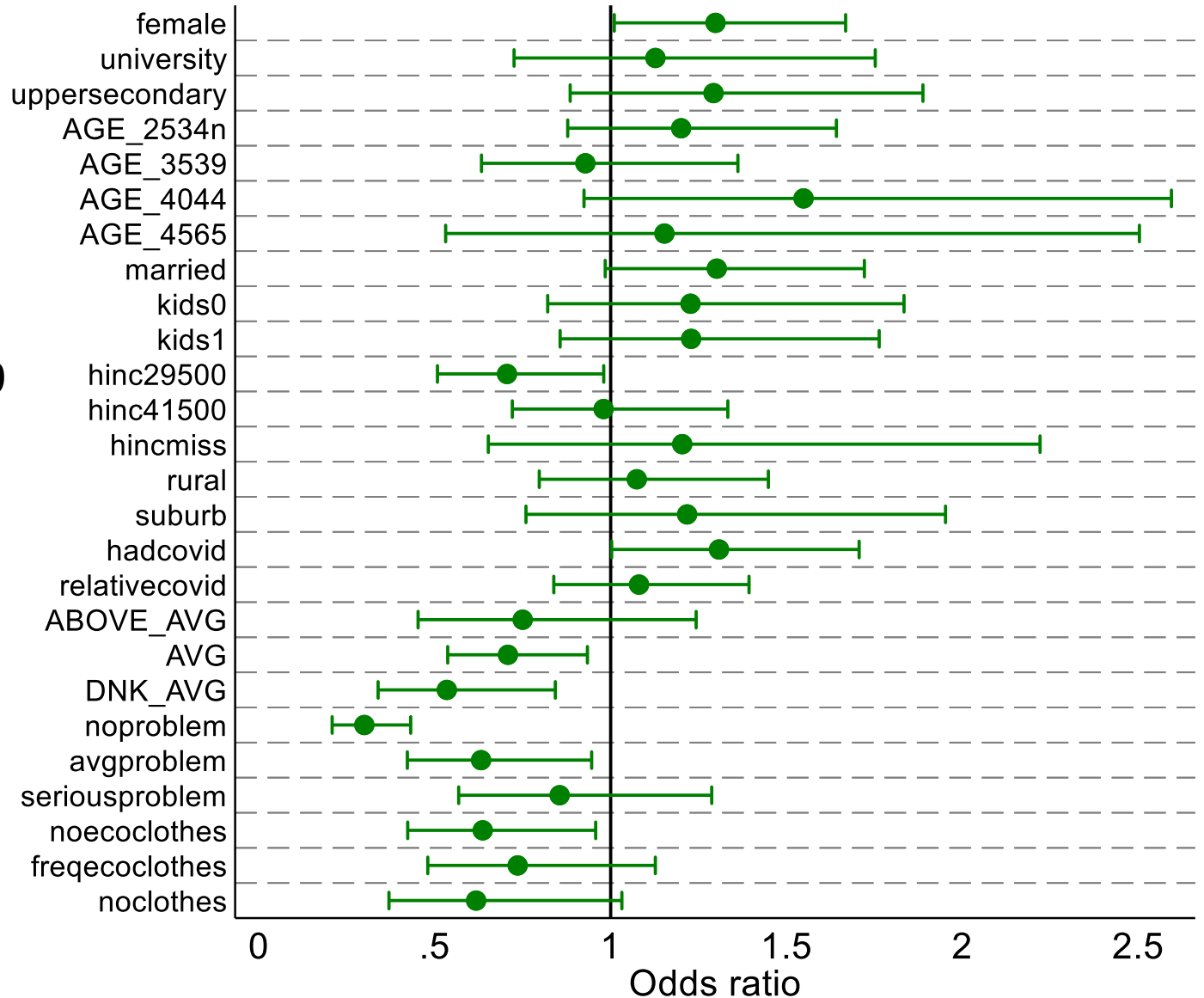
Vyšší šanci souhlasit:

- ženy
- diagnostikováno onemocnění COVID-19
- v manželství

Vyšší šanci nesouhlasit:

- příjem domácnosti pod 29 501 Kč
- chemické látky nebudou během 5 let problém pro zdraví jejich dětí či budou průměrně vážný problém
- nekoupili či koupili zřídka oblečení s menším množstvím škodlivých látek
- průměrné či neví riziko nízké porodní váhy

Generalizovaný ordinální logit

Závěr

- Češi v porovnání s respondenty z ostatních zemí jsou **méně znepokojeni důsledky vystavení chemickým látkám** ve výrobcích denní potřeby pro zdraví a zdraví svých dětí
- 75 % spíše či rozhodně souhlasí s tím, že by vláda měla přijmout důraznější opatření, ale **rozhodně souhlasí menší podíl než v ostatních zemích (33 %)**
- **V některých segmentech významně nižší podpora:** např. příjem domácnosti pod 29 501 Kč **26 %**; chemické látky spíše nejsou problém **22 %**

Jak posílit podporu regulace?

- Komunikační strategie: cílit na různé socioekonomické segmenty s různým vnímáním rizik

DĚKUJEME ZA POZORNOST!

Mgr. Iva Zvěřinová, Ph.D.

E-mail: iva.zverinova@czp.cuni.cz

Univerzita Karlova, Centrum pro otázky životního prostředí

www.czp.cuni.cz

**T A
Č R**

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR a Ministerstva životního prostředí v rámci **Programu Prostředí pro život.**

www.tacr.cz   www.mzp.cz

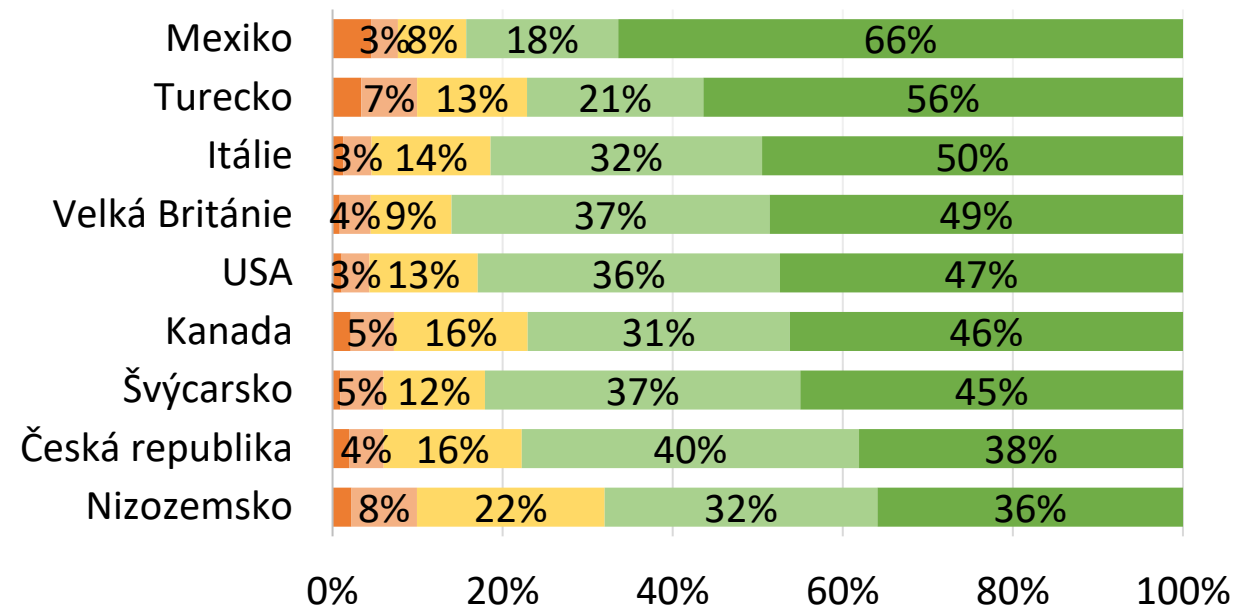
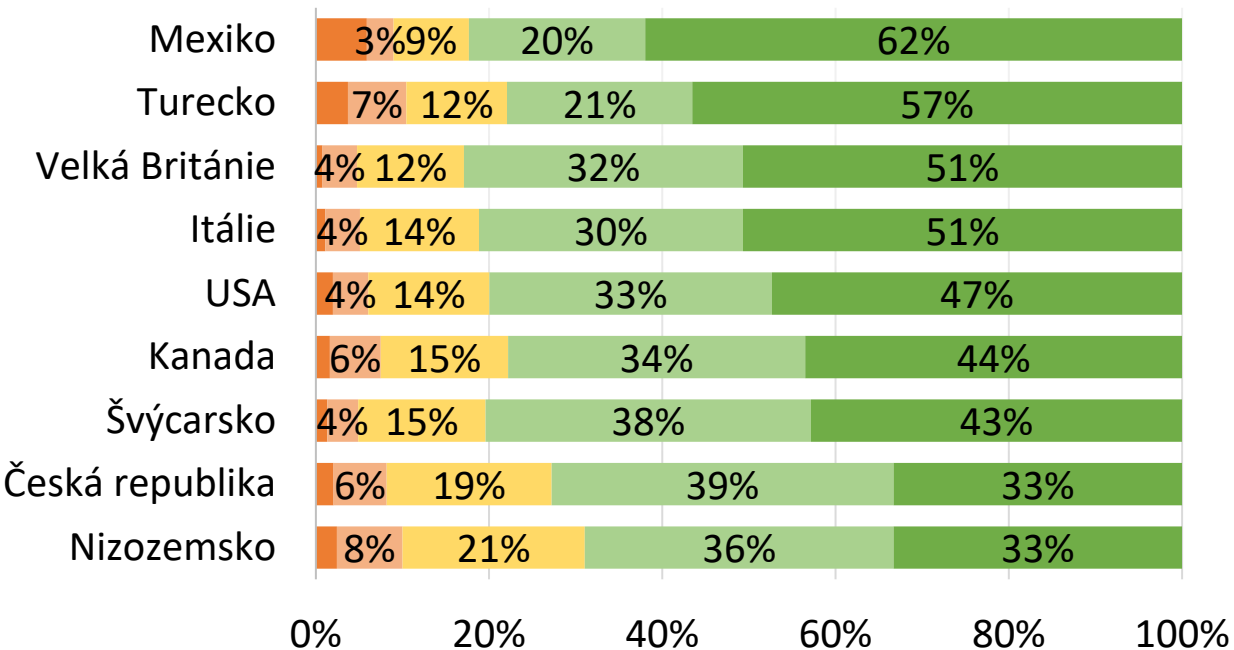

UNIVERZITA KARLOVA
Centrum pro otázky životního prostředí

Jak moc souhlasíte nebo nesouhlasíte s následujícími tvrzeními?

Vlády by měly přijmout důraznější opatření ke snížení emisí škodlivých látek do životního prostředí

Podniky a průmysl by měly přijmout důraznější opatření ke snížení emisí škodlivých látek do životního prostředí

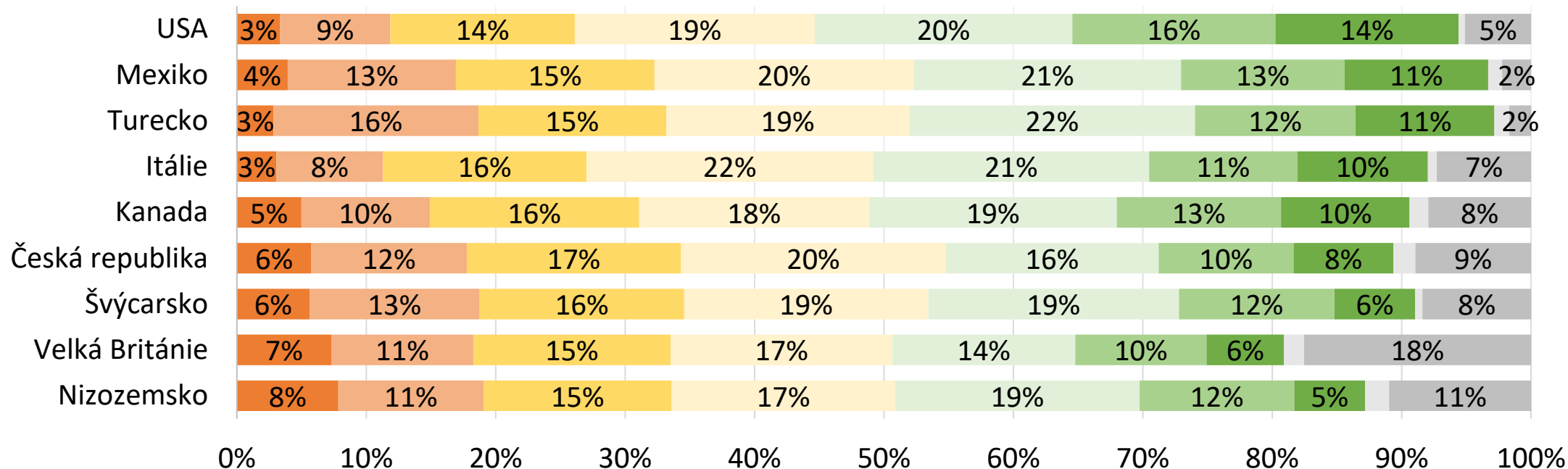

- Rozhodně nesouhlasím
- Ani souhlasím, ani nesouhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím

- Rozhodně nesouhlasím
- Ani souhlasím, ani nesouhlasím
- Rozhodně souhlasím
- Spíše nesouhlasím
- Spíše souhlasím

Když se zamyslíte nad posledním rokem, jak často vaše domácnost kupovala výrobky, které obsahují méně toxických látek než běžné výrobky?

Čistící prostředky

■ Nikdy (0 % nákupů)

■ Příležitostně (30 % nákupů)

■ Často (70 % nákupů)

■ Pokaždé (100 % nákupů)

■ Nevím

■ Zřídka (10 % nákupů)

■ Občas (50 % nákupů)

■ Obvykle (90 % nákupů)

■ V posledním roce tento typ výrobků nenakoupil/a